

יאמר גניבה ושור וחיים והכל בכלל –

He should state; גניבה ושור וחיים, and everything is included

OVERVIEW

אם המצא תמצא בידו הגניבה משור עד חמור עד שה expounds the פסוק דבי חזקיה ¹. It is assumed that the words גניבה and חיים are both כללים and שור, ². חיים שנים ישלם שור, כלל ופרט וכלל. רבא explains that the (ultimate) question of the תד"ה is why the פסוק needs to write (the כללים of) the המצא תמצא. The order of the questions and the responses of תד"ה are:

- ². קרב על המזבח (חמור ושור) – it would only include גניבה ושור וחיים.
- ³. דבר הקדוש בבכורה (חמור) – it would include only גניבה ושור וחיים.
- ⁴. בעלי חיים (המצא תמצא) – it would include only גניבה ושור וחיים.

The תד"ה argues but since it says already חיים (to include בע"ה) therefore the word גניבה includes everything, so why do we need המצא תמצא. The גמרא rejects this argument and maintains that since the last כלל is חיים it can only include בע"ה, therefore we need the כללים of המצא תמצא to make it a כופו"כ which will include everything. דרשה תוספות discusses this.

asks: תוספות

שאל הרב רבינו אשר מלונ"ל את רבינו יצחק היכי סלקא דעתיה -
how could it have entered his mind. ר"י asked the לונ"ל from רבינו אשר
דמגניבה שור וחיים מרבינן כל דבר ⁵ -

That from the כופו"כ of גניבה ושור וחיים, we should include everything (even non-
בע"ה) -

ולא יהיה ⁶ אלא פרט וכלל ⁷ דלא הוה מרבינן מיניה אלא בעלי חיים -
We would not have included (כופו"כ) פרט וכלל (not a
only בע"ה (since it says חיים) -
והשתא בעי לרבוויי בכלל ופרט וכלל טפי ממאי דמשמע כללא בתרא ⁸ -

¹ שמות (משפטים) כב,ג.

² Therefore we need שה to teach us (since it is superfluous) that it need not be המזבח.

³ Therefore we need חמור to teach us (since it is superfluous) that it need not even be בבכורה.

⁴ This may be either because all the פרטים are בע"ה, or because the last כלל of חיים means בע"ה only.

⁵ This is referring to question # 1 in the 'Overview'.

⁶ The הגהות הב"ה amends this to read, יהא instead of יהיה.

⁷ By a פרט וכלל (such as שור וחיים) we include everything that is like the כלל, as opposed to a כופו"כ [such as גניבה ושור], where we include [not everything of the last כלל] but anything which is similar to the פרט. A פרט וכלל is (much) more inclusive than a כופו"כ.

⁸ The question is how can we have even assumed in the הו"א, that the last כלל of חיים (which is seemingly limited to

So now the חיים (of חיים) כלל wants to include from a חיים כופו"כ more than the last indicates?!

answers: תוספות

והשיב לו רבינו יצחק כיון דלא מסיק אכתי אדעתיה צד קדושה בבכורות וקרב לגבי מזבח⁹ -
And the ר"י answered אשר ר' אשך, since as of yet we have not entertained the
qualifications of חיים בבכורות or קרב לגבי מזבח -

אם כן אם נאמר מה הפרט מפורש בעלי חיים -

Therefore (at this point) if we would say, just as the פרט singles out חיים, etc. -
נמצא שאין כלום בכלל בתרא דחיים יותר מכעין הפרט¹⁰ -

It turns out that the final חיים כלל has no more content than 'like the פרט' -
והואיל וכן הוא אית לן למימר דחיים כלל הוא להיות משמע כל דבר כמו גניבה -

So therefore as a result we should assume that חיים is a כלל in the sense that it
includes everything (even non-חיים) just a גניבה includes even non-חיים; we assume
this by following the pattern -

באם אינו ענין¹¹ לחיים ממש תניהו לענין כל דבר -

That if it has no validity to actual חיים (for we already have שור), apply חיים to
everything even non-חיים.

בע"ח-חיים offers an alternate explanation how חיים can include even non-חיים:

או נפרש חיים לשון חשיבות¹² כמו אחייה לקרן כעין שגנב דלקמן¹³ -

Or we can interpret the word חיים to be an expression of importance, like the
later explains the word חיים to mean, 'restore the principal as it was when
he stole it' –

חיים (בע"ח) can include non-חיים. Even if it were a פרט וכלל, which is more inclusive than a חיים כופו"כ, it still could not have included something more than it is itself, namely חיים or בע"ח. This seems to be the exact same question the גמרא asks later (see 'Overview'); however אשר ר' is asking how did we even manage to consider this in the ח"א.

⁹ At this point when the ח"א ask let it merely state שור וחיים, it assumed that the פרט of שור includes all חיים, and it is not limited only to the חיים that have קדושת בכורה or are המזבח (for if the פרט of שור has these limitation how can the ח"א ask initially it should only state שור [if שור has these limitations]).

¹⁰ At this point we are assuming that the כעין הפרט of שור means all animals (see footnote # 9), and if the חיים כלל of חיים means (also) only animals; how is it a כלל compared to the פרט of שור; they both (merely) include all animals.

¹¹ חיים אינו ענין is an accepted method of exposition in the תורה. If the concept has no application in its actual form, apply it to elsewhere. Here too חיים (as בע"ח) has no meaning since we have שור; apply it therefore דבר דבר.

¹² We will prefer to interpret it in this unusual manner (of חשיבות), for if חיים means actually בע"ח, we run into the problem mentioned previously (see footnote # 10). The difference between this and the previous explanation is that previously we say that חיים means everything because of באם אינו ענין (see footnote # 11), now we are saying that חיים can actually mean everything.

¹³ סד, ב. We derive from the word חיים that the thief must pay the value of a stolen item as it was worth when he stole it, even though now the item is worth less. When the תורה writes וגי' חיים it means the payment must 'live up' to the value it had when it was stolen. It does not refer to a live animal, but rather to a complete payment.

¹⁴ responds to an anticipated question:

ולחכי קאמר והכל בכלל דאם לא בא לרבות מכעין הפרט אלא בעלי חיים -

And therefore the תד"ה say, 'and everything is included' (even non-ה), for if

we are including only בע"ה who are similar to the פרט (of שור וכו'), then the תורה -

לא יכתוב שום פרט אלא גניבה וחיים וליהוי גניבה כלל וחיים פרט¹⁵ ונילף מינה בעלי חיים -

Should not write any פרט, but merely write גניבה וחיים, so גניבה will be the כלל

and חיים will be the פרט and we will derive בע"ה, from this ופרט. However since the

תורה did write (the seemingly superfluous) פרטים, it is to teach us that the last כלל of חיים includes everything (more than the הפרט כעין indicates) even non-ה -

In summation: The כלל of חיים cannot mean only בע"ה for then it is the same as a פרט, therefore it must mean everything. This כופו"כ cannot be interpreted הפרט to include only בע"ה, for then the תורה should not have mentioned any of the פרטים.

anticipates a difficulty:

והא דפריך הא לא דמיא כללא בתרא לכללא קמא -

And this which the גמרא asks; 'but the last כלל (of חיים, which is limited to living things) is not similar to the first כלל' (of גניבה which includes everything) -

אף על גב [דפרישית¹⁶] דחיים משמע כל דבר כמו כלל דגניבה -

Even though that I explained that חיים (here) means everything just as the כלל of גניבה means everything; so what is the question of דמיא?!

responds:

מכל מקום הואיל ומשמעות פשט שלהן אין שוה אין לעשות כלל ופרט וכלל מהם -

Nonetheless the גמרא asks a valid question that since the simple meaning of these two terms (גניבה וחיים) are not similar it is not proper to utilize them as a כו"פ.

reverts back to explain the answer of the תד"ה why it does not merely state וחיים ושור:

ומשני הוה אמינא קרב לגבי מזבח אין וכלל חיים כמשמעותיה¹⁷ -

¹⁴ Granted that חיים is a כלל which includes non-ה; nevertheless the פרטים are all בע"ה (שור חמור שה); we should be?! (בע"ה-ה) even non-ה) הכלל בכלל תד"ה say, how can the בע"ה which are כעין הפרט (כופו"כ) only (like any מרבה)

¹⁵ The rule by a פרט is שכלל אלא מה שבפרט כלל ופרט; therefore it includes (only) anything which is alive. תוספות mentions that it should say גניבה וחיים, the כלל and the פרט, for if it would say only the פרט, we may have been able to derive other items (in addition to the פרט) through some דרשה; however now that there is כלל ופרט we limit it only to the פרט, and we make no other דרשות.

¹⁶ תוספות is referring to the two explanations given previously in this תוספות, that חיים means everything (see footnotes # 10-12).

¹⁷ The only reason we initially thought that חיים means everything is because we assumed that the פרטים of שור וכו' are inclusive of all בע"ה (even those who are not קרב על המזבח [or קדוש בבכורה]), therefore חיים must mean everything (otherwise what is it מרבה); however now that the פרטים are limited to קרב על המזבח (or קדוש בבכורה) we

And the תד"ה answers if it would only state וחיים ושור וגניבה, I would have thought that the פרט of שור is limited to **include** animals **which are** קרב לגבי מזבח and the כלל of חיים is as its meaning indicates, namely בע"ח -

ומכעין הפרט אנו ממעטינן שאר בעלי חיים שאין קריבין לגבי מזבח -

And from כעין הפרט we exclude the rest of the animals which are not קריבין לגבי - מזבח

כמו בכל מקום דכעין הפרט אתא למעוטי מכללא בתרא והכל מתיישב כפירוש¹⁸ רבינו יצחק - ריבוי (and applies the כלל last כעין הפרט) Just like everywhere where the פירוש ר"י¹⁹ only to הפרט), so everything is understood according to the

anticipates a difficulty: תוספות

אך האחרון²⁰ דקאמר יאמר גניבה שור ושה וחמור וחיים והכל בכלל -

However regarding the last question (and answer) of the תד"ה where he says, 'let it say הכל בכלל, is - גניבה שור ושה וחמור וחיים והכל בכלל

דכיון דמכח פרטי בעי למימר שיהיה הכל בכלל²¹ -

That since he wants to say that everything is included in the כלל [of חיים] on account of the פרטים²² -

מאי קמשני אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש בעלי חיים -

So what does the גמרא answer on this last question; 'if it were so (it would only state גניבה שור חמור ושה [no תמצא תמצא]) I would say בע"ח מה הפרט מפורש בע"ח and we would not include everything, but how can we say that -

והא מכח פרטות בא לרבות²³ אפילו לא בעלי חיים -

Since because of the פרטים [the כלל of חיים] comes to include even non-בע"ח?!

Seemingly the question still remains if it would say שור חמור ושה (which would force us to say that חיים can include everything), why do we need תמצא תמצא?!

answers: תוספות

---

can interpret חיים simply as live animals and nothing else.

¹⁸ The הגהות הב"ח amends this to read לפירוש instead of פירוש.

¹⁹ We can understand question and answer # 2 (see 'Overview'); let it say only וחיים ושור וגניבה and we will know everything (we cannot limit it only to המזבח על קרב for why then does it also mention ושה); for if it is only for בע"ח let it only mention גניבה וחיים. The תד"ה responded, from the פרטים we would only know a בבורה therefore we need חמור as well.

²⁰ See question and answer # 3 in 'Overview'.

²¹ The הגהות הב"ח adds the word חיים; it should read בכלל חיים.

²² Once the תורה mentions שור חמור ושה we cannot limit it only to המזבח על קרב, because of ושה; we cannot limit it to קדוש בבורה, because of חמור; therefore the פרטים coerce us to include all בע"ח, this in turn teaches us that חיים means everything for otherwise (as mentioned previously [see תוספות by footnote # 10]) what is the כלל adding to the פרטים, or why do we need the פרטים it should only state גניבה וחיים (see footnote # 15)..

²³ The הגהות הב"ח amends this to read, לרבות בכלל חיים אפילו. See footnote # 22.

ואומר רבינו יצחק דהמתרץ²⁴ לא הבין דברי המקשן²⁵ -

- מקשן answered that the מתרץ did not understand the words of the
וחזר ומקשה לו אותה קושיא עצמה ומפרש דבריו²⁶ -

And the מקשן repeats and asks the same question, and explains himself.

תוספות rejects this answer

ואין נראה דאין זו סוגיית הגמרא אלא תנא אחד הוא ששואל ומשיב לעצמו²⁷ -

But this does not seem plausible, for this is not in accordance with the flow of the גמרא that there was a מקשן and a תרצן who misunderstood each other), but rather it is one (דבי חזקיה) תנא, who is asking and answering to himself.

In summation: The ר"י maintains that the תד"ה initially assumed that חיים must include everything, since we did not assume yet the limitations of קרב על המזבח and קדוש בבכורה (additionally if חיים is limited to בע"ה there is no need for פרטים; just write וחיים²⁸). The only difficulty is with the last answer of the תד"ה, that it would be limited to בע"ה; how can we reconcile this with the initial assumption.²⁹

תוספות offers an alternate explanation:

לכך נראה לפרש דהתנא לרווחא דמילתא בא לפרש³⁰ -

Therefore this seems to be the explanation; for the תנא דב"ה came to explain the פסוקים in a 'looser context'; meaning -

דאפילו תאמר שאין חילוק בין בעלי חיים לשאין בעלי חיים³¹ -

²⁴ The מתרץ is the one who answered; if it would only say וחיים (ושה וחמור) we would include only בע"ה.

²⁵ The מקשן is the one who asked; let it only say וחיים (ושה וחמור) (but not תמצא).

²⁶ In all the three questions of the מקשן his basis was that חיים cannot be limited to בע"ה. The תרצן did not understand this and thought he is merely asking why so many פרטים, so he answered him this פרט is insufficient, and this פרט is insufficient. See 'Thinking it over' # 1. Eventually however (by question # 3) the תרצן ran out of תירוצים, so now he dismisses the entire basis of the מקשן that חיים can mean everything. He does not respond to the logic of the מקשן (see footnote # 22), but rather dismisses it out of hand and maintains that חיים means only בע"ה.

²⁷ We can therefore not say that the תרצן misunderstood the מקשן. The question remains since initially this תנא understood that חיים must include everything (otherwise how did he begin this discussion), so why now at the third question, does he contradict his initial assumption?!

²⁸ Initially when we did not assume the limitations of קרב לגבי מזבח and קדוש בבכורה but rather the פרטים included all חיים, then חיים is interpreted to mean everything because otherwise it does not add anything as a כלל so therefore it must include everything either based on ענין or because חיים means דבר חשוב. And even though the פרטים are all בעלי חיים, nevertheless the כופ"כ must include everything for otherwise why is there a כופ"כ, there could have just been the כופ"כ of גניבה וחיים to limit it to בע"ה.

²⁹ Just as initially when we assumed that שור וכו' means all animals we were forced to assume that חיים means everything (see footnote # 10), so now also when the תורה writes שור חמור ושה (where it includes all animals [see footnote # 22]) we must also assume that חיים means everything.

³⁰ This is referring to the answers the תד"ה is giving to the (first two) questions [see 'Overview'].

³¹ If we will assume that there is a difference between בע"ה and non-בע"ה then obviously there is no question why we

That even if you will assume that there is no difference between בע"ה and non-בע"ה -

ולא ממעטינן מחיים דלאו בעלי חיים אפילו הכי -

And we do not exclude from the word בע"ה, non-חיים, nevertheless you will still -

מפרטא דשור לא תרבה כל דבר המטלטל וגופו ממון ותקשה לך³² המצא תמצא למה לי -

Not be able to include from the פרט of שור anything which is מטלטל וגופו ממון, so that you should be able to ask why do we require המצא תמצא; it is not so -

דהא לא מרבינן מפרטא דשור אלא דבר הקרב לגבי מזבח³³ -

For (even if we do not distinguish between בע"ה and non-חיים, nevertheless) we can include from the פרט of שור only something which is קרב לגבי מזבח -

ומסיק ויאמר גניבה ושור וחמור שה וחיים והכל בכלל³⁴ ואם כן המצא תמצא למה לי -

And the תד"ה concludes (in question # 3) but let it say וחמור שה וחיים, so everything will be included, and if so why do we require המצא תמצא -

ומשני אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש בעלי חיים -

So the תד"ה answers if it would be so (that there would be no המצא תמצא) I would say that just as the פרט is explicitly בע"ה, so we would only include בע"ה, for -

עתה שאין מוצא טעם אחר מחלק בין בעלי חיים לשאין בעלי חיים -

Now that the תד"ה can find no other reason why we need המצא תמצא he distinguishes between בע"ה and non-חיים -

אבל בתחלה שהיו לו טעמים אחרים לא חושש אם לא נחלק -

However initially when he had other reasons (why this [without המצא תמצא] is insufficient) he was not concerned if we did not differentiate between בע"ה and non-חיים -

והשתא איצטריך המצא תמצא לרבות שאין בעלי חיים -

So now that we are distinguishing between בע"ה and non-חיים, we require המצא תמצא to include non-חיים -

---

need המצא תמצא since the entire כופ"כ is only discussing בע"ה. However initially the תרצן wanted to be liberal and say even if we do not distinguish between בע"ה and non-חיים, we still need המצא תמצא.

³² If we would be able to interpret the פרט of שור by saying מטלטל וגופו ממון (remembering that now we are not distinguishing between בע"ה and non-חיים), we would seemingly have the right to ask למה לי since we are deriving everything from the כופ"כ of גניבה; why mention שור וכו' וחיים. The תד"ה negates this.

³³ Even if we ignore the distinction between בע"ה and non-חיים we cannot ignore the specialness of קרב לגבי מזבח. See 'Thinking it over' # 2.

³⁴ We cannot exclude something which is not קרב לגבי מזבח, because it states שה (in addition to שור); we cannot exclude something which is not קדוש בכורה for it states חמור (in addition to שה), we cannot limit it to בע"ה, for as of now we are assuming that there is no distinction between בע"ה and non-חיים, so this כופ"כ of וחיים is sufficient to include everything.

גמרא continues explain the תוספות:

ופריך מה יש לך להביא בעלי חיים כשהוא אומר חיים הרי חיים אמור ולמה לי כל הני פרטי -
And the גמרא asks (if it would not say תמצא תמצא) what would you include from
the כפ"כ; animals?! But we know that animals are included because it states
חיים in the פסוק so why do we need all these פרטים?!

הא מה אני מקיים גניבה פירוש כלל ופרט וכלל לרבות כל דבר³⁵ -

Obviously how can we uphold 'גניבה'; meaning how can we uphold the
legitimacy of the כפ"כ only by including everything otherwise the כפ"כ is
 meaningless, so the question remains why do we need תמצא תמצא.

In summation: this explanation (the לכן נראה לפרש) maintains that the תד"ה initially took a liberal approach that בע"ה and non-בע"ה are the same. Therefore we thought that the כלל of חיים is not limiting to בע"ה only. And we can rightfully ask why we need תמצא תמצא. Initially the תד"ה argued that we cannot derive everything from the פרטים, since there are other limitations (such as קרב לגבי קדוש בבכורה and מזבח), however the גמרא asked that if all the פרטים were stated there would be no limitations, so why do we need תמצא תמצא? At this point the תד"ה retracted its liberal interpretation of חיים and said but חיים means only בע"ה so without תמצא תמצא we would not know בע"ה. The תד"ה challenged back but you cannot mean that without the תמצא תמצא we would limit the כפ"כ to include only בע"ה, for why does the תורה write the פרטים at all, it should merely state גניבה וחיים.³⁶

ר' אשר מלוני"ל continues with an additional question from תוספות:

ועוד שאלו דאמאי הוצרך לומר מה הפרט מפורש בעלי חיים הוי ליה למימר -

And additionally גמרא asked; why did the גמרא need to respond (to the
question, let it state ושה חמור ושה) that if it would say only this without תמצא תמצא we
would assume just as the פרט specifies בע"ה, etc.; the גמרא should have said instead -

אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש דבר שנבלתו מטמא לאתווי עופות טהורים³⁷ -

If it would be so (that he mentions ושה חמור ושה), I would have said, just as the
פרט specifies something whose carcass is מטמא, and the כפ"כ would come to
include עופות טהורים and exclude מטמא; the advantage of this
response is -

³⁵ This is in agreement with the פר"י previously (see footnote # 22). See מהרש"א.

³⁶ Both interpretation deal with the same issue; how can we have assumed that the כפ"כ includes everything when בע"ה means חיים. The ר"י maintains that initially we thought that (even though בע"ה means חיים, nevertheless) in this case it cannot mean בע"ה, for then what is the כלל adding to the פרט. However the לפרש explains that for whatever reason initially we did not think to differentiate between בע"ה and non-בע"ה since we can always explain why we need תמצא תמצא (because of the other restriction of קרב לגבי מזבח and קדוש בבכורה). However when these reasons were negated the, תד"ה retracted its liberal interpretation of חיים and insisted that it excludes non-בע"ה.

³⁷ תוספות does not say that the כפ"כ should be שטמא במגע ובמשא and exclude also עופות טהורים, because then the word ושה would be superfluous (see פנ"י and the גמרא on the ב' mentioned later in this תוספות [footnote # 51]).

ולא הוי מצי לאקשוויי³⁸ תו כשהוא אומר חיים הרי חיים אמור כולי -

That the גמרא could not have asked again; ‘but when it states חיים so בע"ה are included, etc. -

ושפיר איצטריך המצא תמצא -

And therefore המצא המצא is required to include everything/עופות טמאים.

answers: תוספות

ואומר רבינו יצחק דסובר זה התנא שאין לנו לתלות זה הדבר בצד טומאה -

And the ר"י answered, that this תנא maintains that we cannot have this ruling (of what is included in כפל) dependent on the טומאה aspect -

כיון שטומאה חלוקה יותר מדאי שזה במגע ובמשא וזה בבית הבליעה דוקא³⁹ -

Since there is a very large discrepancy in the טומאה status, for this one (meaning 'שור וכו') is מטמא by touching and carrying it, and this one (עוף טהור) is מטמא only in the throat.

In summation: The מה הפרט מפורש דבר שנבלתו מטמא גמרא could not have said and thereby exclude שור שה וחמור of טומאת נבילה, עופות טהורים and עופות טמאים, for the commonality of the (which are מטמא במגע ובמשא) are different than the טומאת נבילה of an עוף, which is only הבליעה.

ר: אשר מלוי"ל mentions an additional question posed by תוספות

ועוד שאלו למה ליה לרבא למימר דאם המצא תמצא קא קשיא ליה -

And ר' אשר מלוני"ל also asked, why was it necessary for רבא to say that the question of the תד"ח is why the תורה writes - המצא תמצא

וצריך להפוך דברי הברייתא⁴⁰ ולומר גניבה ושור –

And therefore it was **necessary** for רבא **to invert the words of the ברייתא**, and say let it say שור וגניבה **ושור**, not like the ברייתא states, let it say שור; instead -

לימא דחזקיה אתא לפרושי למה כל הני פרטי⁴¹ ואם המצא תמצא⁴² סמך -

³⁸ When the תנ"ח asked that it should say שור חמור ושה, they answered that it would only include בע"ה since all the פרטים are בע"ה (therefore we need תמצא תמצא). This answer was challenged that we cannot say that it comes to include בע"ה for this we know from חיים alone, so the כופו"כ must teach us that everything is included. However if the גמרא would have said (not מה הפרט מפורש בע"ה, but rather) מטמא דבר שנבלתו מטמא, so מה הפרט מפורש דבר שנבלתו מטמא, so עופות טמאים are excluded and that is the purpose of the כופו"כ, we could not ask but it says חיים, so בע"ה are included for the thrust of the כופו"כ is to limit the כלל to only עופות טהורים, therefore we require תמצא תמצא to include עופות טמאים.

³⁹ We want to have the כפ"כ include עופות טהורים (and exclude עופות טמאים) based on the similarity between עופות טהורים and שור וחתם. However the similarity is too broad since they differ greatly in their specifics (שור וחתם are מטמא במגע and עוף טהור is only מטמא בבית הבליעה), so it is unlikely that this is what the כפ"כ is teaching us (for then perhaps one פרט should have been included). It is more logical to assume that it teaches that all living things are included.

⁴⁰ See bottom of ב, סג where the תד"ה say הכלל והכל וגניבה.

⁴¹ These refer to the פירות of שור המור and חיים which is a פרט according to this suggested פירוש.

Let רבא say that הזקיה comes merely to explain why we need all these פרטים (of חיים and שור חמור and תד"ח), and the תד"ח depends on the כלל of המצא תמצא

43 וּכְבַּנִּי מֵעֶרְבָא סְבִירָא לִיה דְּאִמְרִי בְּשָׁנִי כִּלְלוֹת הַסְּמוּכִים זֶה לָזֶה -

And the תד"ה agree with the בני מערבא who say regarding two כלליות which are close to each other (like הגניבה and המצא תמצא) and there is no פרט between them -

הטל פרט ביניהם ודונם בכלל ופרט -

Place the פרט between these two כללים and interpret them as a כלל ופרט

והכי קאמר יאמר המצא ושור וגניבה והכל בכלל -

And this is what the תד"ח say, **‘let the תורה state המצא (which is the כלל) and שור (the פרט) and גניבה (the final כלל) and everything will be included’**; why do we need the פרטים of חמור ושה and חיים?

תוספות responds to an anticipated difficulty:⁴⁴

אבל המצא תמצא לא חשיב להו שני כללות דדברה תורה כלשון בני אדם -

However the תד"ה does not consider המצא תמצא as two כלליות, but rather as one כלל, and the double expression of המצא תמצא can be ascribed to the rule that the תורה speaks in the language of man –

רא"ש מלוני"ל continues with the explanation of the גמרא according to the question of

ומשני דמשור לחודיה ועם שני כללות לא אתי -

And the תד"ה answered that from שור alone together with two כללים we cannot derive everything, for we will exclude anything which is not קרב לגבי מזבח -

ומסיק ויאמר המצא ושור וחמור ושה וגניבה והכל בכלל -

And the תד"ח concludes, but let him say (but not חיים) המצא ושור וחמור ושה וגניבה so all we be included; to which he replied -

אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש בעלי חיים -

If it would be so, I would have said, since the פרט is מפורש only בעלי חיים, we could not derive everything -

והשתא מסיים שפיר כשהוא אומר חיים הרי חיים אמור -

And now the תד"ה conclude properly, ‘when he says the פרט of חיים so live animals are included’ -

הא מה אני מקיים כלל ופרט לרבות כל דבר והוי אתי מסקנא דברייתא שפיר -

So how can we uphold the כו"פ וכלל of המצא תמצא וכו' and גיבבה only if we include

⁴² To remind ourselves the פסוק reads **יְשֻׁלֵּם שְׁנֵי חַיִּים עַד חֲמוֹר עַד מְשֹׁר** בידו הגניבה תמצא תמצא בידו הגניבה משור עד חמור עד שה חיים שנים ישלם. The תד"ה maintains that תמצא תמצא is the first כלל and הגניבה is the last כלל; see further.

⁴³ See ב, 70.

⁴⁴ א. המצא, ב. תמצא, ג. הגניבה; כללים

everything. And now the conclusion of the ברייתא is properly understood -

דלפי מה שמפרש רבא דהמצא תמצא קא קשיא ליה אין מתרץ בברייתא עצמה כלום⁴⁵ -

But according to the way רבא explains the תד"ה that he had a difficulty with המצא תמצא (that it is unnecessary), the ברייתא itself does not answer anything, why we need המצא תמצא!

An additional advantage of this פירוש from ר' אשר מלוני"ל:

וגם מה שמזכיר שור קודם לגניבה הוה אתי נמי שפיר⁴⁶ -

And it will also work out properly that he mentions שור before גניבה.⁴⁷

In summation: the question is why cannot we say that the תד"ה assumes that the two כללים are שור, חמור, of פרטים, and the discussion is only regarding the need for all the פרטים and הגניבה, and the המצא תמצא and חיים and שה.

answers: תוספות

והשיב לו רבינו יצחק חדא דאין לומר דברה תורה כלשון בני אדם⁴⁸ -

- דברה תורה כלשון בני"א; ר' אשר מלוני"ל replied to ר"י And the
אלא במקום שאי אפשר לומר בענין אחר ואין להאריך כאן בזה -

Only in a place where it is impossible to say otherwise (but here we can say that they are two כללים as רבא explains it); and here is not the place to elaborate on this matter (when do we say דברה תורה כלשון בני"א or not)-

ועוד דאם כן היאך היה יכול לומר אילו כן הייתי אומר -

And furthermore how could the תד"ה have said, if it would say so (שור וחמור), I would say -

מה הפרט מפורש קרב לגבי מזבח וקדוש בבכורה -

Just as the פרט specifies בבכורה וקדוש מזבח וקדוש בבכורה so too we can include only these types; but he could he have said that -

הא על כרחך כיון דסבר האי תנא דשני כללות הסמוכים זה לזה בריבה ומיעט וריבה דיינין ליה -

For perforce since this תנא maintains that when there are two כללות near each other, we interpret them as a ריבוי ומיעוט⁴⁹, not as a כלל ופרט -

⁴⁵ See at the top of the עמוד ב' of the גמרא; the גמרא asks after the entire תד"ה is explained ליה קשיא; indicating that we do not have an answer explicitly in the ברייתא of תד"ה why we need המצא תמצא.

⁴⁶ According to this suggested פירוש the first כלל is המצא תמצא and the last כלל is שור וכו' חיים and פרטים are שור, חמור, and the הגניבה, therefore the תד"ה properly writes שור (the פרט) and then הגניבה (the final כלל).

⁴⁷ This suggested פירוש of ר' אשר מלוני"ל cannot be the correct פירוש in the ברייתא of תד"ה, since רבא says a different פירוש; the ר"א מלוני"ל is merely wondering why רבא did not say his פירוש.

⁴⁸ Therefore we remain with the difficulty that there is an extra כלל here (see footnote # 44).

⁴⁹ See footnote # 50 & 51.

אם כן משני כללות הוה מרבין כל דבר⁵⁰ –

Therefore from the two כללות (of המצא תמצא and גניבה) we would have included everything -

דהא ליכא למימר הטל פרט ביניהם כבני מערבא -

For here we cannot say place the פרט between them as the בני מערבא say

דאם כן תקשה ליה שה למה לי כדפריך⁵¹ בסמוך:

For then there will be the difficulty why mention שה as the גמרא asks later.

SUMMARY

Initially the תד"ה did not respond that we cannot derive everything from the כופו"כ of חיים, since גניבה שור וכו' חיים is limited to בע"ה, either because the פרטים force us to assume that here חיים includes everything (פר"), or because initially the תרצן took a lax attitude and thought he can answer the question even if we do not distinguish between בע"ה and non-בע"ה.

THINKING IT OVER

1. The ר"א מלוני"ל answered תר"ן that the מתרין did not understand the words of the מקשן.⁵² However if the תרצן thought that the מקשן was merely asking him why we need so many פרטים, he should have answered him for otherwise we could not derive from this כופו"כ more than the last כלל of חיים, as ר"א מלוני"ל asked initially?⁵³

2. How can we understand that even when (regarding כפל) we do not distinguish between בע"ה and non-בע"ה,⁵⁴ nevertheless we will distinguish between דבר הקרב לגבי קדוש (or קרב לגבי מזבח) and something which is not קדוש (or not קרב לגבי מזבח) (דבר הקדוש בבכורה) (בבכורה)?

---

⁵⁰ By a ריבוי מיעוט וריבוי we include everything except we may exclude one item for each פרט. We therefore cannot say that if the תורה would only write שור we would exclude something which is not מזבח, we cannot make such an exclusion regarding רומור. Therefore we cannot assume the suggested פירוש of ר"א מלוני"ל for he maintains that initially תד"ה put the פרטים between the כללים of המצא תמצא and גניבה, which would make שה superfluous, which in turn forces us to interpret it as a רומור, which in turn does not allow us to exclude from שור something which is not קרב לגבי מזבח. However, according to רבא the entire תד"ה assumed that it is a כופו"כ and גניבה וחיים are the כללים, in which case שה is not superfluous, and we can say in a כופו"כ that דבר הקרב לגבי מזבח is superfluous.

⁵¹ See on the עמוד ב' that the גמרא concludes that if המצא תמצא are the two כללים and the פרטים are וחיים, then the פרט of שה is superfluous (עיי"ש). The same will apply if the תד"ה assumes that המצא תמצא and גניבה are the two כללים, the פרט of שה will be superfluous, therefore it must be interpreted as a ריבוי מיעוט וריבוי.

⁵² See footnote # 26.

⁵³ See מהרש"א הארוך.

⁵⁴ See footnote # 33.